

N:o 81.

Ank. till Riksd. kansli den 11 maj 1896, kl. 10 f. m.

Memorial, i anledning af dels återremiss, dels skiljaktiga beslut i vissa delar af laguskottets utlåtande, n:o 72, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om hemmansklyfning, egostyckning och jordafsöndring, lag angående ändrad lydelse af 3, 58 och 69 §§ i stadgan om skiftesverket i riket den 9 november 1866, lag om ändrad lydelse af 6 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875 och lag om ändrad lydelse af 58 § i förordningen angående inteckning i fast egendom den 16 juni 1875, dels ock väckt motion angående ändring i förordningen angående hemmansklyfning och jordafsöndring den 6 augusti 1881.

I utlåtande, n:o 72, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om hemmansklyfning, egostyckning och jordafsöndring, lag angående ändrad lydelse af 3, 58 och 69 §§ i stadgan om skiftesverket i riket den 9 november 1866, lag om ändrad lydelse af 6 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875 och lag om ändrad lydelse af 58 § i förordningen angående inteckning i fast egendom den 16 juni 1875, dels ock väckt motion angående ändring i förordningen angående hemmansklyfning och jordafsöndring den 6 augusti 1881, hemställde utskottet,

a) att Riksdagen, under förklarande, att Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition icke kunde i oförändradt skick bifallas, ville för sin del antaga

- 1:o) Lag om hemmansklyfning, egostyckning och jordafsöndring;
 2:o) Lag angående ändrad lydelse af 3, 58 och 69 §§ i stadgan om skiftesverket i riket den 9 november 1866;
 3:o) Lag om ändrad lydelse af 6 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875, och
 4:o) Lag om ändrad lydelse af 58 § i förordningen angående in-teckning i fast egendom den 16 juni 1875,

samtliga af den lydelse, utskottets utlåtande utvisade, samt

b) under förutsättning, att Riksdagen bifölle hvad utskottet under a) hemställt angående lagbestämmelser beträffande jordafsöndringar, så vidt desamma afsåge upphäfvande af nu gällande stadganden om afgäld derå, att Riksdagen måtte förklara, att herr Andersons ifrågavarande motion icke föranledde till vidare yttrande.

Enligt utskottet tillhandakomna protokollsutdrag hafva kamrarne sammanstående godkänt ej mindre de här ofvan under 2:o) och 4:o) omförmälda lagförslag än äfven utskottets förslag till lag om hemmansklyfning, egostyckning och jordafsöndring med undantag af dels 12 §, hvilken af båda kamrarne till utskottets återförvisats, och dels 21 §, beträffande hvilken *Andra Kammaren* godkänt utskottets förslag, men *Första Kammaren* antagit motsvarande paragraf af Kongl. Maj:ts förslag i ämnet.

Utskottets förslag till lag om ändrad lydelse af 6 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875 äfvensom dess under b) gjorda hemställan hafva af *Andra Kammaren* godkänts, hvaremot *Första Kammaren* till utskottet återförvisat nämnda lagförslag och hemställan.

Utskottets i utlåtandet under a) gjorda hemställan har af hvardera kammaren förklarats besvarad genom dess vid föredragning af de särskilda lagförslagen fattade beslut.

Första Kammaren har tillika beslutit, att, för den händelse lagförslagen eller något af dem i vissa delar komme att af den ena eller andra kammaren återförvisas, utskottet skulle lemnas öppen rätt att, vid ärendets förnyade behandling, i afseende på de paragrafer, hvilka blifvit med eller utan ändring godkända, föreslå sådana jemkningar, som af ifrågasatta förändringar i återförvisade delar kunde föranledas.

Kamrarnes återremiss af 12 § i utskottets förslag till lag om hemmansklyfning, egostyckning och jordafsöndring är, enligt hvad af diskussionen inom kamrarne framgår, hufvudsakligen föranledd deraf, att man dels ansett det i första stycket använda uttrycket »nyttjanderätt till väg och

grustägt» mindre exakt angifva den rätt, som dermed afses, dels ansett bestämmelsen angående berörda rätt delvis stridande mot stadgandet i andra stycket af paragrafen, rörande »jord eller lägenhet, som vid skifte eller egostyckning afsatts såsom för de särskilda hemmanen gemensam». Det har nemligen i detta afseende erinrats, hurusom bland dylik »jord» ofta inginge just sådan, som afsåges till »väg och grustägt».

Utskottet, som medgifver befogenheten af de framställda anmärkningarna, har i anledning deraf företagit jemkning af paragrafen i fråga dels genom utbytande af ordet »nyttjanderätt» mot »rätt», dels derutinnan, att uttrycket »jord eller lägenhet» ersatts med termen »vattenfall, fiske eller annan dylik lägenhet».

Med föranledande af den sålunda i andra stycket af 12 § vidtagna ändring och i syfte att åstadkomma full öfverensstämmelse i anseende till uttrycken härutinnan med förslaget i öfrigt, har uti 23 § framför »fiske» inskjutits ordet »vattenfall».

21 § i utskottets ofvanberörda förslag innefattade, såsom i utskottets utlåtande framhölls, den skiljaktighet i förhållande till motsvarande paragraf i Kongl. Maj:ts förslag, att densamma ej innehöll någon bestämmelse om afsöndrings fastställande af Konungens befallningshafvande, utan ansåg utskottet att pröfningen af en afsöndrings laglighet borde ske i sammanhang med handläggning af lagfartsfrågan genom vederbörande underrätt, hvarom stadgande infördes i utskottets förslag till ändrad lydelse af 6 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875.

Hufvudsyftet med den sålunda föreslagna förändringen angafs af utskottet vara, att kostnaderna vid jordafsöndring derigenom skulle i afsevärd mån minskas. Kan detta syfte på annat lämpligt sätt vinnas, torde alltså intet vara att invända emot bibehållande af bestämmelsen, att fastställelse å jordafsöndringar skall uppdragas åt Konungens befallningshafvande, och utskottet föreställer sig att så kan ske genom meddelande af föreskrift, att, derest för dylik fastställelse erfordras intyg eller åtgärd från myndighet, sökanden, så vidt ske kan, därför ej må med någon kostnad betungas. Befogenheten och lämpligheten af en dylikt föreskrift torde också väl kunna försvaras från den synpunkt, att bestämmelser om pröfning af en jordafsöndrings lagenlighet samt densammas förseende med namn och nummer mindre afser den enskilde sökandens rätt och förmån än det allmänna intresse, som ligger i vinnande af reda och ordning uti eganderättsförhållandena beträffande jordupplätelser af sådant slag. Utskottet anser sig alltså böra i sammanjemkningsändamål hemställa, att Andra Kammaren måtte biträda Första Kammarens beslut rörande 21 § samt att Riksdagen

måtte till Kongl. Maj:t aflåta en skrifvelse med anhållan om meddelande af föreskrift i sådant syfte som utskottet antydt.

Den af utskottet föreslagna ändrade lydelsen af 21 § har, förutom jemkning i 28 §, medfört ändring jemväl i förslaget rörande 6 § af lagfartsförordningen, hvars sista stycke utbyttts mot andra stycket i berörda paragraf enligt Kongl. Maj:ts förslag.

Första Kammarens återremiss af utskottets sistnämnda förslag har äfven i annat afseende föranledt ändring i förslaget. För att undvika den tvetydighet, som var förenad med den af utskottet föreslagna lydelsen af tredje stycket i paragrafen — ity att detsamma kunde tolkas såsom åsyftande äfven afsöndring från sjelfständig lägenhet — har nemligen omredigering af nämnda stycke blifvit vidtagen.

Hvad slutligen vidkommer Första Kammarens återremiss af utskottets i dess förra utlåtande i ämnet under b) framställda förslag, föranleder densamma ej till annan hemställan än den, att Första Kammarerna måtte biträda Andra Kammarens härutinnan fattade beslut.

Med stöd af hvad sålunda blifvit anfördt, får utskottet dels i anledning af återremiss, dels ock i ändamål af sammanjemkning hemställa:

1:o) att kamrarne behagade fatta beslut rörande 12 § i det förslag till lag om hemmansklyfning, egostyckning och jordafsöndring, om hvars antagande lagutskottet i utlåtande, n:o 72, hemställt, och dervid antaga följande lydelse af berörda paragraf:

12 §.

Vid egostyckning må ej meddelas bestämmelse till inskränkande af den hvarje hemmanslott tillkommande rätt till andel uti hemmanets särskilda rättigheter och förmåner, såsom rätt till väg och grustägt, del i allmänning, augmentsränta samt ersättning för rustning och rotering, eller uti hemmanets lott med annat hemman vare sig i sådana rättigheter och förmåner eller i afgäld från för alltid afsöndrad lägenhet.

Deremot må hemmanets andel i lägenhet, som på grund af 4 § skiftesstadgan ej ingått i skifte, så ock i *vattenfall, fiske eller annan dylik* lägenhet, som vid skifte eller egostyckning afsatts såsom för de särskilda hemmanen gemensam, antingen bibehållas såsom fortfarande

för de särskilda hemmanslotterna gemensam eller ock tilldelas en af dessa lotter;

2:o) att Andra Kammaren ville, med frånträdande af sitt förut fattade beslut beträffande 21 § i ifrågavarande förslag, biträda det beslut härutinnan, som Första Kammaren fattat; och

att Riksdagen vid anmälan af sitt beslut i anledning af Kongl. Maj:ts proposition i ämnet må anhålla, det tacktes Kongl. Maj:t tillse, att kostnaderna för jordafsöndrings fastställelse hos Konungens befallningshafvande må vardas i möjligaste måtto nedbringade, samt för sådant ändamål meddela föreskrift, att, derest för dylik fastställelse erfordras intyg eller åtgärd från myndighet, sökanden, så vidt ske kan, därför ej må med någon kostnad betungas;

3:o) att kamrarne, hvardera med frånträdande af sitt beslut rörande 23 § af ifrågavarande förslag, ville antaga följande lydelse af berörda paragraf:

23 §.

Från hemman, hvarifrån jordafsöndring får ske, må ock afsöndras *vattenfall*, fiske eller annan dylik lägenhet; och gälle om sådan afsöndring i tillämpliga delar hvad här ofvan i fråga om jordafsöndring är föreskrifvet.

Hvad sålunda är stadgad kommer dock icke att göra någon ändring uti det, som rörande strömfall å kronohemmans område är särskildt förordnad;

4:o) att kamrarne, hvardera med frånträdande af sitt beslut rörande 28 § af ifrågavarande förslag, ville antaga följande lydelse af berörda paragraf:

28 §.

Tvister rörande afsöndring af lägenhet från de under stadgad åborätt upplåtna hemman skola upptagas och fullföljas på enahanda sätt som tvister angående dylika afsöndringar från frälse- och skattehemman.

Öfver Konungens befallningshafvandes beslut i fråga, som i 21 eller 22 § omförmäles, må klagan föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad;

5:o) att Första Kammaren behagade fatta beslut angående det förslag till lag om ändrad lydelse af 6 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875, om hvars antagande utskottet i sitt utlåtande, n:o 72, hemställt, samt dervid antaga följande

Lag

om ändrad lydelse af 6 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875.

Häri genom förordnas, att 6 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875 skall erhålla följande ändrade lydelse:

Är lagfart sökt på grund af testamente, dom eller annan handling, som ej vunnit laga kraft, må ansöknings icke bifallas förr än det visas, att handlingen blifvit stådande.

Har egare af hemman till annan upplåtit del deraf med viss till gränserna bestämd egovidd att såsom hemmansdel egas, må lagfart å sådan upplåtelse ej beviljas förr än egostyckning å hemmanet blifvit faststald.

Lag samma vare beträffande *sådan upplåtelse, som afser egostyckning, från lägenhet, hvilken ej tillkommit genom afsöndring.*

Å upplåtelse, hvarigenom jord eller annat från hemman eller lägenhet afsöndrats, må lagfart ej beviljas förr än fastställelse å afsöndringen meddelats.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1897, men ege ej tillämpning i fråga om afsöndring, som dessförrinnan skett;

6:o) att Andra Kammaren, under förutsättning att Första Kammaren bifaller hvad utskottet under 5:o) föreslår, ville, med frånträdande af sitt förut fattade beslut angående ofvannämnda förslag till lag om ändrad lydelse af 6 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875, antaga den lydelse af ifrågasvarande paragraf, som utskottets hemställan under 5:o) utvisar;

7:o) att Första Kammaren behagade fatta beslut angående utskottets i utlåtande, n:o 72, under b) gjorda hemställan och dervid biträda Andra Kammarens i frågan fattade beslut.

Slutligen och under förutsättning, att kamrarne bifalla, Första Kammaren hvad utskottet i första, i senare delen af andra samt i tredje, fjärde och femte punkterna, och Andra Kammaren hvad utskottet i första, andra, tredje, fjärde och sjette punkterna här ofvan föreslagit, får utskottet hemställa om kamrarnes förklarande,

8:o) att Riksdagen, som funnit Kongl. Maj:ts ifrågasvarande proposition icke kunna i oförändradt skick bifallas, för sin del antagit lag om hemmansklyfning, ego-styckning och jordafsöndring, lag angående ändrad lydelse af 3, 58 och 69 §§ i stadgan om skiftesverket i riket den 9 november 1866, lag om ändrad lydelse af 6 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875 och lag om ändrad lydelse af 58 § i förordningen angående inteckning i fast egendom den 16 juni 1875 af den lydelse, kamrarnes, i anledning af utskottets hemställan ej mindre i utlåtandet n:o 72 än äfven i detta memorial, fattade sammanställande beslut utvisa.

Stockholm den 10 maj 1896.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Reservation

af herrar *P. G. Petersson, Göransson och Nilsson.*
